

Тема 4. Західно-європейська філософія середньовіччя

КЛЮЧОВІ ТЕРМІНИ І ПОНЯТТЯ

- ◆ **АБСОЛЮТ** - основна характеристика Бога в середньовічному Його осмисленні, яка передбачає доведення позитивних якостей Бога до гранично можливого стану повноти та досконалості.
- ◆ **ПРИЧЕТНІСТЬ** - у середньовічному світобаченні - основний спосіб утвердження будь-чого в бутті через певну, індивідуальну міру участі в абсолютному бутті.
- ◆ **ДУХ** - у середньовічному світобаченні єдино справжня форма буття або буття як таке, корінь будь-якого існування; основні якості духу - самототожність, абсолютна активність, позапросторовість, неподільність, єдність, вічність, саморефлексивність; у середньовіччі Бог є Бог-Дух.
- ◆ **ДУША** - в Середні віки - джерело і причина людського життя, результат вкорінення у людське тіло частки божественного духу; тому душа займає середнє положення між духом і тілом. Через зв'язок із духом душа постає безсмертною та розумною, через зв'язок із тілом - індивідуальною, чутливою, дійовою. Її спрямовувати свої зусилля вона може або угору, до духу, або вниз, до тілесного.
- ◆ **ЕКЗЕГЕТИКА** - мистецтво тлумачення текстів Святого Письма, пояснення змісту та сенсу божественного об'явлення; середньовічні теологи-екзегети виділяли, як правило, 4 шари сенсів у змісті Святого Письма, реальний, історичний, символічний та священний.
- ◆ **ІЄРАРХІЯ** — структура світоустрою у християнському світобаченні: оскільки кожна річ має свою власну і унікальну міру причетності до абсолюту, світ постає складною багаторівневою будовою, замкненою на свій буттєвий та смисловий центр; тому ієрархія передбачає 2 типи ів'язків суцього: взаємоузгодженість та підпорядкування, тобто зв'язок порядку та цінності. ^ **ТЕОЛОГІЯ** - термін, введений Арістотелем для позначення "першої філософії"; у перекладі значить богослов'я; за змістом - це теоретична складова релігійного віровчення, покликана узгоджувати між собою основні догми релігії та пояснювати їх.

◆ ТЕОЦЕНТРИЗМ — визнання Бога джерелом і основою всього суцього ("Все, що є, - все від Бога ").

◆ ТРАНСЦЕНДЕНТНІСТЬ (з лат.: за межами зовнішнього, зображуваного) - характеристика Бога у християнському світобаченні як такого, який принципово несумісний із реаліями світу внаслідок того, що незліченно їх перевершує, тобто це позамежність або позасвітність Бога.

◆ ОБ'ЯВЛЕННЯ- пряме і безпосереднє розкриття Богом своїх намірів та настроїв людям, як правило, через обраних осіб: пророків, провидців та ін. Об'явлення не є проявом "мови Бога", оскільки наміри Бога неможна передати адекватно ніякими частковими формами, у тому числі - і людською мовою; через це об'явлення потребує тлумачення, екзегетики.